Quickscan flora en fauna

Van Tilburg te Nistelrode

Gemeente Bernheze

CROONEN ADVISEURS
ruimtelijke vormgeving & ordening

Quickscan flora en fauna

Van Tilburg te Nistelrode

Gemeente Bernheze

Colofon

Datum:
15 januari 2014

Projectgegevens:
Projectnummer 252650

Auteur:
L.C. Smitskamp

CROONEN ADVISEURS
ruimtelijke vormgeving & ordening
Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen
T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99
E info@croonen.nl – I www.croonenadviseurs.nl

Croonen Adviseurs is aangesloten bij
NGB

Inhoud

1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding	1
1.2	Leeswijzer	2
2	**Natuurwetgeving en -beleid**	**3**
2.1	Algemeen	3
2.2	Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden	3
2.3	Flora- en faunawet	3
3	**Gebiedsbeschrijving**	**5**
3.1	Huidige situatie	5
3.2	Toekomstige situatie	6
3.2.1	Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	7
4	**Methode**	**9**
4.1	Bureaustudie	9
4.2	Terreinbezoek	10
5	**Onderzoeksresultaten**	**11**
5.1	Resultaten bureaustudie	11
5.1.1	Ligging EHS en beschermde gebieden	11
5.1.2	Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet	12
5.2	Resultaten verkennend terreinbezoek	13
6	**Toetsing aan de natuurwetgeving**	**19**
6.1	Toetsing effect op beschermde gebieden	19
6.1.1	EHS	19
6.1.2	Natuurbeschermingswet 1998	19
6.2	Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet	19
6.2.1	Effecten Tabel 2/3 soorten	19
6.2.2	Advies vervolgstappen	21
7	**Conclusies en aanbevelingen**	**23**
7.1	Conclusies	23
7.1.1	Beschermde natuurgebieden	23
7.1.2	Beschermde soorten	23
8	**Bronnen**	**27**
8.1	Boeken en rapporten	27
8.2	Websites	27

Bijlagen:

Bijlage 1: Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswet 1998

Bijlage 2: Flora- en faunawet

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In de afgelopen jaren is Van Tilburg Mode & Sport uitgegroeid tot een groot modewarenhuis van bijna 10.000 m² bvo. Van Tilburg heeft een (boven)regionale aantrekking met ruim 700.000 bezoekers/ klanten per jaar en biedt werk aan 345 werknemers. Van Tilburg B.V. is voornemens de huidige detailhandelsvestiging aan Laar 8 te Nistelrode uit te breiden. Ten behoeve van de uitbreiding worden het bestaande, naast de winkel gelegen monumentale woonhuis en schuur betrokken bij de winkel. De voorgenomen ontwikkeling past niet binnen het vigerende bestemmingsplan voor de locatie. Er dient daarom specifiek voor de locatie een nieuw bestemmingsplan te worden opgesteld.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een quickscan. In deze rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. In figuur 1 is het plangebied ten opzichte van Nistelrode weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging plangebied (oranje gearceerd) ten opzichte van Nistelrode. Bron: Google maps.

Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.2 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze quickscan is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze quickscan omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze quickscan flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het terreinbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevinden zich twee bijlagen, die algemene informatie verschaffen met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Natuurwetgeving en -beleid

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.2 Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het ‘Nee, tenzij’- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur en de Natuurbeschermingswet wordt verwezen naar bijlage 1.

2.3 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 2.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in het centrum van Nistelrode aan de Laar. Het plangebied betreft de huidige bebouwing van de winkel van Van Tilburg (percelen Laar 4 t/m 10A), het ten westen en ten noorden gelegen parkeerterrein en perceel Laar 2. De begrenzing wordt gevormd door de Heuvelstraat in het noorden, de straat Den Hof en de achtertuinen van de woningen aan Den Hof 6 t/m 12 in het westen en zuiden en de hoofdstraat Laar in het oosten.

Het plangebied wordt voornamelijk in beslag genomen door bebouwing en parkeerplaatsen. Aan de randen van de percelen en op het terrein van perceel 2 is tevens (tuin)vegetatie en enkele bomen aanwezig. De bebouwing bestaat uit het winkelpand van Van Tilburg en uit een boerderij met twee schuren/stallen welke momenteel niet in gebruik zijn behalve als opslag.

Ter verduidelijking is de ligging en begrenzing van het plangebied weergegeven in nevenstaande afbeelding (figuur 2). In figuur 3 is door middel van foto's een impressie van het plangebied gegeven.

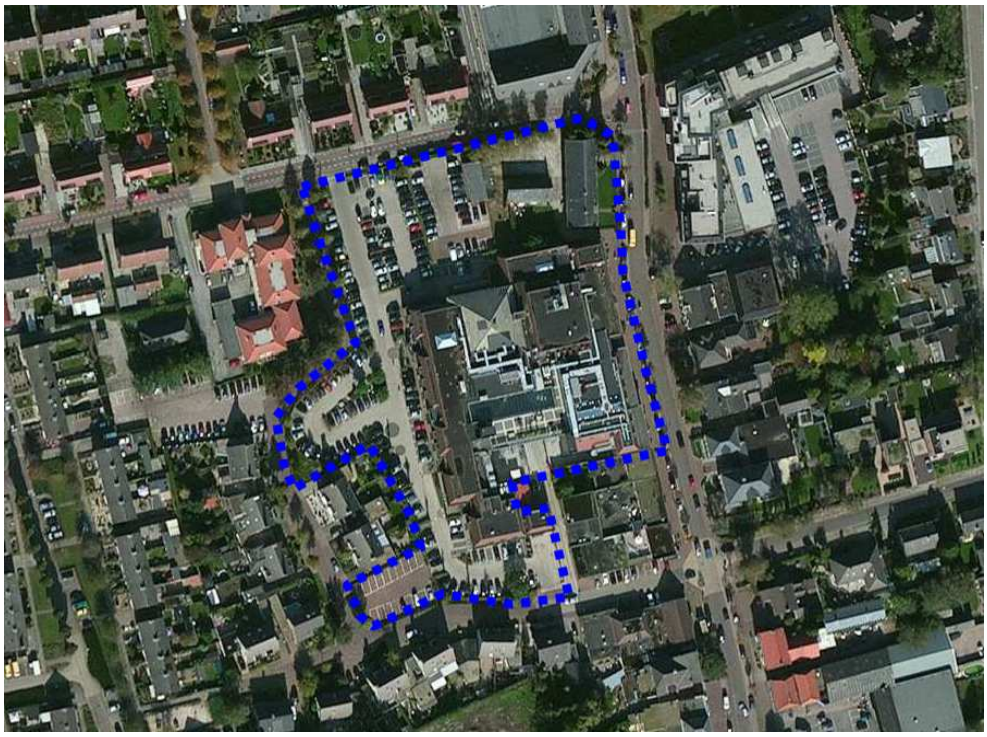

Figuur 2. Begrenzing plangebied bestemmingsplan. Bron: Google maps, 2013.

Figuur 3. Impressie plangebied met de aanwezige bebouwing op perceel Laar 2. Rechtsonder het zijaanzicht van het winkelpand.

3.2 Toekomstige situatie

De uitbreiding van Van Tilburg zal plaatsvinden op perceel 2, aan de noordzijde van het huidige winkelpand. De bestaande monumentale langgevelboerderij en de vrijstaande stal op dit perceel blijven behouden en krijgen een nieuwe functie. De oude wagenschuur, achter op het terrein gelegen, wordt gesloopt.
Daarnaast wordt een nieuw entreegebied gemaakt waarmee de verschillende bouwdelen aan elkaar worden gekoppeld. Ook wordt een gedeelte van de voorgevel van de huidige winkel gewijzigd zodat deze meer aansluit bij de rest. Het plan behelst in totaal een uitbreiding van 527 m² bvo (exclusief de overdekte entree).

In figuur 4 is de nieuwe situatie aangegeven.

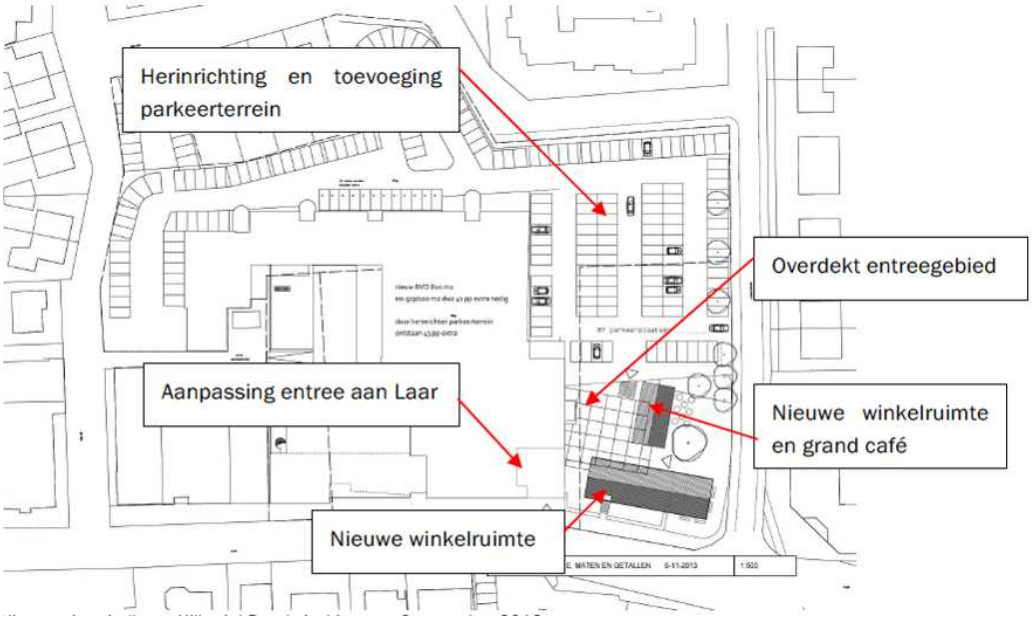

Figuur 4. Nieuwe situatie. Bron: HilberinkBosch Architecten, 2013.

3.2.1 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

Voor de realisatie van de uitbreiding zal een deel van het bestaande winkelpand en gevels aangepast worden zodat onder andere een entree (noordzijde) ontstaat die bij de uitbreiding aan zal sluiten. Van de bebouwing ten noorden van het winkelpand zal de wagenschuur gesloopt worden. De overige twee gebouwen die bij de uitbreiding worden betrokken, zullen intern worden verbouwd om de nieuwe functie mogelijk te maken. De aanwezige vegetatie en bomen rondom perceel Laar 2 zullen verwijderd worden. Rondom de nieuwe parkeerplaats zullen nieuwe bomen aangeplant worden.

4 Methode

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedsfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.1 Bureaustudie

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de streng beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.
Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:
- www.waarneming.nl;
- www.telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstelllingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Noord-Brabant (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.2 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 25 november 2013 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.
Aan de hand van de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een nader onderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Onderzoeksresultaten

5.1 Resultaten bureaustudie

5.1.1 Ligging EHS en beschermde gebieden

Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied. De dichtstbijzijnde EHS ligt op ongeveer 550 meter afstand ten westen van het plangebied (zie figuur 5). Het betreft hier kleine EHS-gebieden bestaande uit bosstroken. Aan de oostzijde en noordzijde van het plangebied ligt op circa 1,2 kilometer afstand een ander en groter EHS-gebied. De EHS ten westen van het plangebied is aangewezen als 'Droog bos met productie' en de EHS ten noorden en oosten van het plangebied is aangewezen als onder andere 'Dennen-, eiken- en beukenbos', 'Haagbeuken en essenbos', 'Kruiden- en faunarijk grasland' en 'Droog bos met productie' (Natuurbeheerplan Noord-Brabant 2013). Grenzend aan de EHS-gebieden en grenzend aan Nistelrode liggen gebieden die aangewezen zijn als Groenblauwe mantel. Met deze aanduiding wordt beoogd de ecologische en landschappelijke kwaliteiten te behouden en te versterken.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ('Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek') ligt op 17,3 km afstand van het plangebied. Dit is buiten de invloedsfeer van het plangebied.

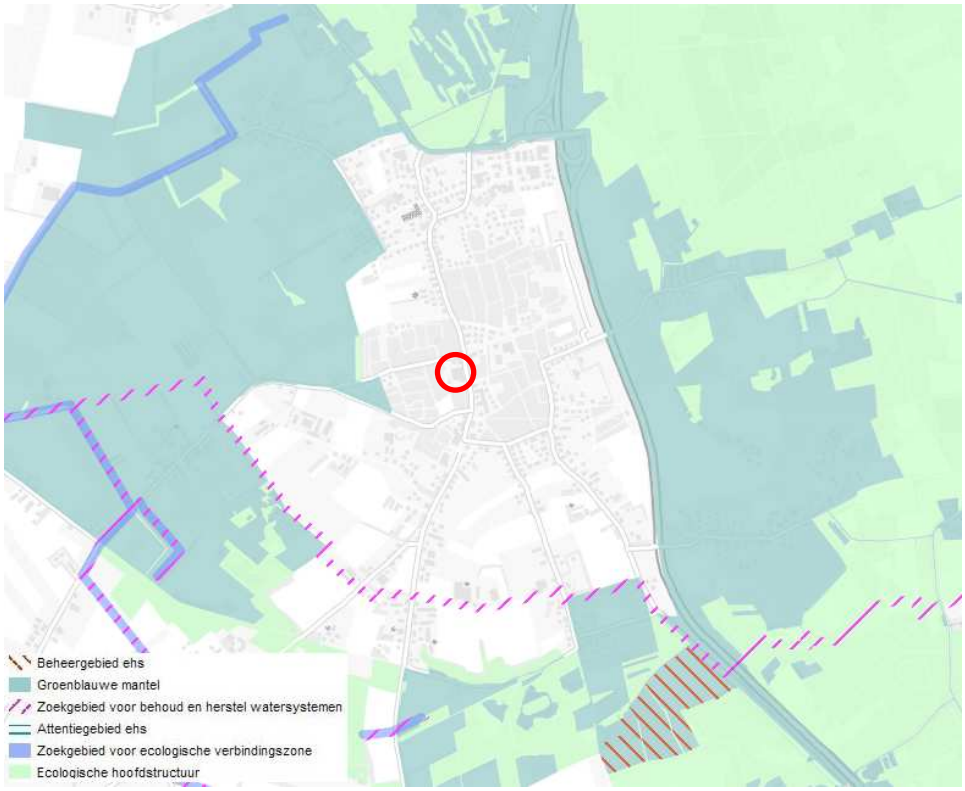

Figuur 5. Ligging plangebied (rood omcirkeld) t.o.v. EHS. Bron: website provincie Noord-Brabant.

5.1.2 Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Limpens *et al.*, 2010), reptielen en amfibieën (www.RAVON) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn aangetroffen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet)soorten. Vogels zijn onderverdeeld in jaarrond beschermde soorten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde soorten (categorie 5). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

- **Vogels**
  Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): boomvalk, buizerd, havik, huismus, kerkuil, sperwer en steenuil.
  Categorie 5: geen soorten die in de omgeving zeldzaam zijn.

- **Zoogdieren**
  Zwaarder beschermd: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.

- **Reptielen/amfibieën**
  Zwaarder beschermd: alpenwatersalamander, kamsalamander, rugstreeppad, poelkikker en levendbarende hagedis.

- **Vlinders**
  Zwaarder beschermd: heideblauwtje.

- **Libellen**
  Zwaarder beschermd: geen.

- **Vissen**
  Zwaarder beschermd: bittervoorn en kleine modderkruiper.

— **Flora**
  Zwaarder beschermd: lange ereprijs, prachtklokje en waterdrieblad.

Uit andere soortgroepen zijn geen beschermde soorten zoals genoemd in tabellen 2 en 3 van de Flora- en faunawet aangetroffen.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2 Resultaten verkennend terreinbezoek

Op 25 november 2013 bij 7ºC en half bewolkt weer is een terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een ecoloog van Croonen Adviseurs. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

Het plangebied wordt grotendeels in beslag genomen door bebouwing en de parkeerplaats. Rondom de bebouwing is (tuin)vegetatie aanwezig. Ten noorden van het plangebied, grenzend aan de Heuvelstraat zijn enkele bomen aanwezig.

In het plangebied zijn drie biotopen aanwezig; gebouwen, bomen en (tuin)vegetatie.

Gebouwen
In het plangebied zijn vier gebouwen aanwezig: het huidige winkelpand van Van Tilburg (10.000 m2 bvo), een monumentale boerderij, de vrijstaande stal en de wagenschuur (figuur 6). De laatste drie gebouwen zijn van een beduidende minder grote omvang dan het winkelpand van Van Tilburg.
Alle gebouwen hebben schuine daken; het winkelpand van Van Tilburg heeft erg steile daken met een afgeplatte bovenkant. Het winkelpand, de boerderij en de vrijstaande stal hebben een dakbedekking van dakpannen; de wagenschuur van dakplaten. De vrijstaande stal en de wagenschuur bevinden zich in een vervallen staat en bevatten kapotte ruiten en gaten in de dakbedekking.

Figuur 6. De aanwezige bebouwing in het plangebied.

Gebouwen zijn in potentie een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (met name vleermuizen).

Op basis van de bureaustudie kan de soort huismus worden verwacht. Tijdens het terreinbezoek zijn geen aanwijzingen aangetroffen die wijzen op broedgeval van deze vogels. Ook zijn geen huismussen (vrij honkvast soort) in het plangebied of omgeving waargenomen. De daken zijn of te schuin en bevatten geen holten (winkelpand) of hebben geen ondersteuning onder de dakbedekking zodat geen holten worden gecreeerd die kunnen dienen als broed-/verblijfplaats voor de soort. In het plangebied zijn tevens geen sporen (zoals braakballen, uitwerpselen en/of nesten) aangetroffen die kunnen duiden op de aanwezigheid van de in de bureaustudie vermelde kerkuil en steenuil in het plangebied. De soorten zijn dan ook uitgesloten van het plangebied.
In de wagenschuur is op een balk een nest aangetroffen. Gezien de periode van het jaar is onduidelijk tot welke soort het nest behoort. Tijdens het terreinbezoek zijn echter geen aanwijzingen aangetroffen die wijzen op broedgeval van vogels die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten".

Gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. In gebouwen vormen betimmeringen, kieren, gaten, nok- en kantpannen en open spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Spouwmuurgaten en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen. In het plangebied zijn in de gebouwen

(de monumentale boerderij en de vrijstaande stal) scheuren, kieren, betimmeringen en nok- en kantpannen aanwezig die in potentie geschikt zijn voor vleermuizen. Naast de visuele beoordeling van de gebouwen is tijdens het terreinbezoek actief gezocht naar sporen (afgebeten vleugels van (nacht)vlinders) en uitwerpselen die duiden op bewoning door vleermuizen. Tijdens het terreinbezoek zijn sporen (uitwerpselen) van vleermuizen aangetroffen. Aan de noordzijde van het winkelpand (waar het entreegebied gerealiseerd zal worden en waar een nieuwe gevel geplaatst wordt) is een uitwerpsel gevonden, deze is weergegeven in figuur 7. Dit duidt erop dat vleermuizen actief zijn in en in de omgeving van het plangebied.

Figuur 7. Indicatie vleermuizenactiviteit in het plangebied, met links een aangetroffen vleermuisuitwerpsel en rechts de locatie waar deze aangetroffen is.

Bomen

Binnen het plangebied zijn enkele bomen aanwezig die ten behoeve van de uitbreiding gerooid zullen worden (figuur 8). Het betreft onder andere de soorten berk, prunus en conifeer. De bomen staan grenzend aan de Heuvelstraat (tegen de monumentale boerderij en ten noorden van de vrijstaande stal) of staan ten zuiden van de vrijstaande stal en ten noorden van het winkelpand in het tuingedeelte. Onder de bomen is geen sprake van een dichte ondergroei. Onder de bomen zijn voornamelijk algemeen voorkomende gras- en kruidensoorten aanwezig als brandnetel en hondsdraf.

Figuur 8. Bomen in het plangebied.

De bomen bieden een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels zoals de Turkse tortel, merel, groenling, kool - en pimpelmees en zoogdieren. In de bomen zijn geen gaten of holen aangetroffen die kunnen duiden op het gebruik van deze bomen als verblijfplaats voor vleermuizen of vogels. Tevens zijn geen nesten aangetroffen van vogelsoorten die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten". De bomen kunnen mogelijk gebruikt worden door vleermuizen als foerageergebied, zij het marginaal aangezien het om een beperkt aantal bomen gaat. De bomen vormen, gezien de beperkte aaneengeslotenheid en in stedelijk gebied gelegen, geen vliegroute voor vleermuizen.

De uit de bureaustudie vermelde (roof)-vogels (boomvalk, buizerd, havik en sperwer) worden niet verwacht in het plangebied aangezien het plangebied geen geschikt leefgebied herbergt voor deze soorten. Aanwijzingen (o.a. nesten, braakballen) zijn tevens niet aangetroffen.

(Tuin)vegetatie

In het plangebied is op meerdere locaties tuinvegetatie aanwezig (figuur 9). Zo wordt de parkeerplaats aan de zijde van de Heuvelstraat begrenst door tuingroen, de bebouwing aan de noordzijde door een laurierhaag en aan de zuidzijde door een (enigszins verwilderde) tuin. De vegetatie rondom de bebouwing zal gerooid worden; het tuingroen aan de zijde van parkeerplaats zal mogelijk versterkt worden bij de nieuwe inrichting van dit deel van de parkeerplaats. In de verwilderde tuin is voornamelijk verruigd gras aanwezig met enkele algemeen voorkomende kruidsoorten als Canadese fijnstraal, distel, paardenbloem en melkdistel. Achter in de tuin bevinden zich typische tuinplanten als hortensia.

De vegetatie is gezien de voedselrijkdom en de enigszins verruigde staat floristisch weinig interessant. Beschermde plantensoorten (zoals de in de omgeving waargenomen lange ereprijs, prachtklokje en waterdrieblad) zijn niet aantroffen in het hele plangebied en worden op basis van de aangetroffen biotoop ook niet verwacht.
In figuur 8 is een impressie gegeven van de aangetroffen (tuin)vegetatie)

Figuur 9. Impressie tuinvegetatie in het plangebied.

De (tuin)vegetatie vormt een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals de bosmuis, rosse woelmuis en huisspitsmuis (o.a. www.zoogdieratlas.nl). Daarnaast kunnen soorten als egel aanwezig zijn.

De ondergroei van de bomen vormt een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieen, zoals de gewone pad en bruine kikker. De uit de bureaustudie verwachte alpenwatersalamander, kamsalamander, rugstreeppad, poelkikker en levendbarende hagedis worden op basis van het aangetroffen biotoop midden in het stedelijk gebied, de continue verstoring in de omgeving, het ontbreken van geschikt water en de eisen die de soorten aan hun biotoop stellen, niet verwacht in het plangebied. Zoals beschreven onder paragraaf 5.1.2 maakt het plangebied slechts een klein deel uit van het (5x5) kilometerhok. Binnen deze kilometerhokken bevinden zich, naast het buitengebied van Nistelrode met vele watergangen en landschapselementen, enkele natuurgebieden (zoals Maashorst) bestaande uit bossen, heide en zandverstuivingen. Deze gebieden zijn ten noorden, noordoosten en zuidoosten gelegen van het plangebied. In deze gebieden komen naar verwachting bovengenoemde soorten in een optimaal biotoop voor. Zo is bekend dat de levendbarende hagedis, rugstreeppad en alpenwatersalamander in Maashorst zijn waargenomen (waarneming.nl). Verwacht wordt dat het heideblauwtje ook in dit biotoop voor zal komen.

Vanwege het ontbreken van water is de, in de omgeving voorkomende, bittervoorn en kleine modderkruiper uitgesloten van het plangebied.

6 Toetsing aan de natuurwetgeving

6.1 Toetsing effect op beschermde gebieden

6.1.1 EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS-gebied binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Ook kunnen significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de nabijheid van het project worden uitgesloten. De ruimtelijke ontwikkeling heeft een beperkt effect op de directe omgeving van het plangebied. Eventuele verstoring van geluid en licht zal door de ligging van het plangebied in het stedelijk gebied gedempt en afgeschermd worden. Vanuit dit oogpunt zijn er voor EHS geen belemmeringen.

6.1.2 Natuurbeschermingswet 1998

Uit de bureaustudie blijkt dat er binnen drie kilometer afstand van het plangebied geen Natura 2000-gebied ligt. Vanwege de afstand, de aard en omvang van de ontwikkeling en de ligging in het stedelijke gebied worden geen effecten op het Natura 2000-gebied ('Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek') verwacht. Zoals aangegeven hierboven, heeft de ruimtelijke ontwikkeling beperkte invloed, eventueel op de directe omgeving van het plangebied. Op basis van de afstand en de beperkte invloed zijn er geen negatieve effecten op het Natura 2000-gebied. Een nader onderzoek (Voortoets) vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

6.2 Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet

6.2.1 Effecten Tabel 2/3 soorten

Broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

In het geval van het kappen van de bomen en of het slopen van gebouwen (zoals de wagenschuur) met nesten in het plangebied, wordt dan ook geadviseerd om dit buiten de broedperiode van vogels uit te voeren.

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie Bijlage 2). Tijdens het terreinbe-

zoek zijn geen sporen, nesten of braakballen aangetroffen van categorie 1-4-vogelsoorten. Deze soorten zijn dan ook uitgesloten in het plangebied.

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de directe omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de directe omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Alle vogelnesten (ook die van categorie 5-vogelsoorten die geen jaarrond bescherming genieten) zijn beschermd tijdens het broedseizoen (globaal half maart tot juli).

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het amoveren van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

In het voorliggende plangebied zijn gebouwen aanwezig met daarin gaten, kieren, holen, kant- en nokpannen die in potentie geschikt zijn voor vleermuizen. Het betreft de monumentale boerderij en de vrijstaande stal (de overige gebouwen zijn niet geschikt bevonden voor vleermuizen). Daarnaast zijn in het plangebied uitwerpselen van vleermuizen gevonden. Dit duidt erop dat vleermuizen actief zijn in en in de omgeving van het plangebied. Door bovengenoemde aspecten zijn vleermuizen op basis van (veld)ervaring en kennis van de geschiktheid van de elementen voor vleermuizen, niet uit te sluiten van het plangebied.
Alhoewel de gebouwen behouden blijven zullen ze, gezien de staat waarin ze (en de daken) verkeren, gereconstrueerd worden om invulling te kunnen geven aan de gewenste toekomstige functie. Door deze werkzaamheden is mogelijk sprake van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Om die reden is nader onderzoek naar het gebruik en de functie van gebouwen in het plangebied noodzakelijk.

Overige zwaarder beschermde zoogdieren

Er zijn geen zwaarder beschermde zoogdieren anders dan vleermuizen aangetroffen of verwacht in het plangebied. Het plangebied herbergt geen geschikt biotoop voor deze soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar vleermuizen om het gebruik en de functie van de gebouwen in het plangebied inzichtelijk te maken.

Reptielen en amfibieën

Er zijn geen zwaarder beschermde amfibiesoorten aangetroffen in het plangebied. Hoewel uit de bureaustudie is gebleken dat enkele streng beschermde soorten in de omgeving van het plangebied voor komen, zijn in het plangebied zelf geen waarnemingen bekend. Gezien de verspreiding van de tabel 2 en 3 soorten in de omgeving en hun habitateisen, worden deze ook niet verwacht in het plangebied. Er is tevens geen geschikt voortplantingswater voor amfibieën aanwezig in het plangebied. Ook reptielen zijn niet aangetroffen in het plangebied en worden op basis van het aangetroffen biotoop niet verwacht. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

Vissen

Binnen de begrenzing van het plangebied zijn, vanwege het ontbreken van water, geen zwaarder beschermde vissoorten aangetroffen. Effecten hierop zijn dan ook uitgesloten.

Planten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat of standplaatsfactoren voor de beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Vlinders

Er zijn geen beschermde vlindersoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor de beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Libellen

Er zijn geen beschermde libelsoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.2 Advies vervolgstappen

Een nader onderzoek dient uitgevoerd te worden naar het voorkomen van vleermuizen in het plangebied om het effect van aantasting of verstoring te kunnen beoordelen in het kader van de Flora- en faunawet.

Daarnaast dient rekening gehouden te worden met actuele broedgevallen. Hier kan rekening mee gehouden worden door buiten het broedseizoen werkzaamheden aan bomen en/of gebouwen met broedgevallen uit te voeren.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

7.1.1 Beschermde natuurgebieden

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. In het plangebied is geen EHS-gebied aanwezig. Er komt wel EHS voor in de omgeving van het plangebied, buiten de invloedsfeer van de ontwikkeling. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan (EHS).

Er is geen natuurgebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebied) in de omgeving van het plangebied aanwezig. Vanwege de afstand, de ligging van het plangebied in het stedelijke gebied en de omvang van de ontwikkeling kunnen effecten op het Natura 2000-gebied 'Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek' worden uitgesloten.

7.1.2 Beschermde soorten

Broedvogels

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (globaal halverwege maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.
Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden ingezet, maar doorlopen tot in het broedseizoen dan kan het verstoren van vogels voorkomen worden door continu door te werken en werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil leggen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in het gebied waar gewerkt wordt (zie tevens tabel 7.1).

In de wagenschuur is een nest aangetroffen. Aangezien het geen jaarrond beschermd nest betreft, is dit nest enkel beschermd in de broedperiode wanneer gebroed wordt en wanneer jongen aanwezig zijn. Buiten deze periode is een dergelijk nest niet beschermd en kan deze verwijderd worden. Dit betekent dat de wagenschuur in het plangebied buiten het broedseizoen gesloopt kan worden (de wagenschuur vervult immers geen belangrijke functie voor andere beschermde soorten). Indien het niet mogelijk is om buiten de broedperiode te werken dan wordt geadviseerd om het nest voor aanvang van de werkzaamheden in het broedseizoen (voor maart), te verwijderen.

Tabel 2 en 3-soorten

In tabel 7.1 zijn de zwaarder beschermde soorten opgenomen die mogelijkerwijs in het plangebied voorkomen. Daarbij zijn tevens de mogelijke effecten van de voorge-

nomen ontwikkeling aangegeven en de eventuele noodzaak voor een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet.

Tabel 7.1: Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied en de noodzaak voor ontheffing.

Soortgroep/ soort	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk?	Bijzonderheden/ opmerkingen
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Onderzoek naar belang en functie gebouwen (monumentale boerderij en vrijstaande stal) als verblijfplaats
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen of locatie ongeschikt maken voor nesten voorafgaand het broedseizoen. Zo is in de wagenschuur concreet een nest aangetroffen.

Nader onderzoek

Geadviseerd wordt om een nader onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van vleermuizen om het effect van aantasting of verstoring te kunnen inschatten. Als functioneel leefgebied van vleermuizen wordt aangetast of verstoord door de ingreep, wordt geadviseerd een mitigatieplan op te stellen en deze ter goedkeuring voor te leggen aan Dienst Regelingen van het Ministerie van EZ om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden gevolgd.

Wanneer geen vleermuizen worden aangetroffen, dan is een verzoek tot besluit van Dienst Regelingen (Ministerie van EZ) in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. De werkzaamheden kunnen dan zonder bezwaren vanuit de Flora- en faunawet doorgang vinden. Indien de vleermuizen wel aanwezig zijn dan dient een mitigatieplan te worden opgesteld. Voor vleermuizen is een ontheffing voor onderhavig project (aantasting verblijfplaats) niet mogelijk. Voor deze soorten moeten de effecten vooraf worden voorkomen.

Om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden doorlopen, is het mogelijk om het mitigatieplan voor te leggen (in de vorm van een ontheffingsaanvraag) aan de Dienst Regelingen van het Ministerie van EZ. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenaamde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) (bij een aanvraag onder de Omgevingsvergunning) of een 'positieve afwijzing' (bij een regulier ingediende Flora- en faunawet ontheffingsaanvraag) afgeven.

De doorlooptijd van een ontheffingaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 3 tot 4 maanden (reguliere aanvraag) en maximaal 26 weken (via de Omgevingsvergunning). Een onderzoek met zwaarder beschermde soorten is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wanneer de werkzaamheden in het plangebied starten zonder nader onderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken zwaarder beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt mogelijk de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

8 Bronnen

8.1 Boeken en rapporten

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, (2006). De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna Deel 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey-Nederland. Leiden.

- Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie) (2009). *De Amfibieën en Reptielen van Nederland.* Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

- EIS-Nederland/De Vlinderstichting/Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007). *Waarnemingenverslag Dagvlinders, nachtvlinders en libellen.*

- Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). *Vleermuizen en planologie.* Zoogdiervereniging, Arnhem.

- SOVON, (2002). *Atlas van de Nederlandse broedvogels.* SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij/Naturalis/EIS – Nederland.

8.2 Websites

- www.vlinderstichting.nl
- maps.google.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.telmee.nl

Bijlage 1

Ecologische Hoofdstructuur

Natuurbeschermingswet 1998

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur
De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45%van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden
De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:
- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet
Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden
De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:
— Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
— beschermde natuurmonumenten;
— wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik
Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:
— verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
— verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Bijlage 2

Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet
Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling
Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode
Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3
Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.
Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht

om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Za-

ken, Landbouw & Innovatie. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo
Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:
1 het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2 de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.